

Landschappelijk

Landschapswacht heeft uw hulp nodig

Ondanks hun grote cultuurhistorische betekenis verdwijnen de laatste landschapselementen als in een vertraagde film uit ons landschap. Onder de titel *Verdwijnend Nederland* is onze Landschapswacht begonnen met het aanleggen van een omvangrijk fotoarchief van de uit ons landschap verdwijnende landschapselementen. Met een geoefend oog kan iedereen die elementen herkennen.

Een paar eiken midden in een akker of weiland, als laatste herinnering aan een houtwal of slootkade. Wat ogenschijnlijk verdwaalde meidoorns in een wei. Ze vormden ooit, met duizenden andere elementen, heggen langs onze grote rivieren en in de kleipolders. Een paar bijna voorovervallende knotwilgen die zichzelf in de sloot willen spiegelen. Maar in werkelijkheid zijn ze de laatste uit duizenden, waarvan de meeste al eerder wegwijnden.

Natuurlijk doet de Landschapswacht dit niet zomaar. Deze stelt zich ten doel zo snel mogelijk een redelijk veelzeggend overzicht van vervallen landschapselementen aan pers en politiek te presenteren. Op deze wijze wordt voor de buitenwereld inzichtelijk dat het twee voor twaalf is op de klok van het Nederlandse landschap, en dat er snel iets moet gebeuren.

U kunt ons daarbij helpen door foto's te maken en deze per post of per e-mail (info@landschapswacht.nl) naar ons te sturen. Vermeld plaats en datum, liefst met GPS- of Amersfoort coördinaten of een GoogleEarth-kaartje. Op onze site www.landschapswacht.nl kunt u zien welke elementen al zijn gefotografeerd.

verder lezen op volgende pagina

Help ons bij de registratie van wegwijnende landschapselementen. Stuur of mail uw foto's, zoals van dit restant elzenhagenlandschap, naar ons toe!

Voorbeelden vervallen landschapselementen

Mail uw foto naar: info@landschapswacht.nl

Restjes heg; ze vormen geen eenheid meer.

Restant van een ooit aaneengesloten heg.

Door gebrek aan onderhoud heeft deze knotwilg het begeven.

Houtwal in verval.

Restje van een elzenhaag.

Landschapswacht fase 3

Inmiddels gaat de Landschapswacht alweer zijn derde fase in met het herstellen van verwaarloosde landschapselementen.

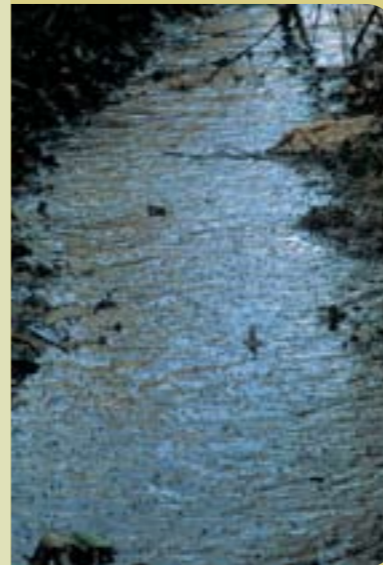
Fase 1 bestond uit inspectie van de museale cultuurlandschappen die in handen zijn van Natuurmonumenten, Staatsbosbeheer of de Provinciale Landschappen. Bij verwaarlozing werd(en) de verantwoordelijke instantie(s) gewezen op hun verantwoordelijkheid. Ook de politiek en de media werden hiervan op de hoogte gebracht. Dit alles gebeurde om het cultuurhistorisch beheer door de bezittende natuurorganisatie zelf te stimuleren.

In **fase 2** werd een begin gemaakt met concrete restauraties van landschapselementen bij particulieren. Deze hebben niet (wat de terreinbeheerders wel hebben) als primaire taak ons cultureel erfgoed te beheren. Aan hen wordt eenmalig gratis onderhoud aangeboden. Daarbij worden ze gewezen op de subsidies die ze hiervoor mogelijk kunnen krijgen en op de hulp die allerlei stichtingen voor vrijwillig landschapsbeheer kunnen bieden bij het verdere onderhoud. Over alle restauraties die hebben plaatsgehad, is gerapporteerd aan de verantwoordelijke overheden en aan de media.

Tijdens **fase 3** zullen, in vervolg op fase 2, ook landschapselementen bij particulieren worden hersteld. Maar in deze fase richt de Landschapswacht zich specifiek op de twaalf provincies, die veel landschapstaken hebben overgenomen van het Rijk. Hiernaast volgen twee voorbeelden van restauratieprojecten.

1 Broodnodig onderhoud van een elzensingel in Leusden

De met ijs bedekte sloten langs de elzenhagen liggen vol met elzenzaadjes.

Langs de Lapeerseweg in de gemeente Leusden sloeg een boer in de jaren tachtig, tegen de stroom in, een geheel andere weg in. Op de randen van al zijn percelen plantte hij dertigduizend elzen aan. Rond zijn drassige weilanden stonden vroeger ook elzenhagen. 'In de Tweede Wereldoorlog hebben ze alles platgebombardeerd. De Duitsers hadden schootsveld nodig in de Gelderse Vallei. En wat er nog stond, is later tijdens de ruilverkavelingen weggehaald', aldus de boer. Inmiddels is de boer naar Frankrijk verhuisd, op zoek naar het geluk. De weilanden verpacht hij tegenwoordig, maar over de elzen-

In de elzen leeft het elzenhaantje, vlijtig kartels knagend aan het elzenblad.

hagen houdt hij graag zelf zeggenschap: het zijn zijn parels. 'Als je ziet hoeveel bossen en bomen wereldwijd worden gekapt, dan krijg je het er benauwd van. Daarom heb ik er duizenden aangeplant.'

Maar na 37 jaar is onderhoud hard nodig. Zeker de elzen langs de weg zijn uitgegroeid tot ware reuzen. De boer heeft zelf geen geld voor onderhoud, en bovendien is er geen subsidieregeling voor achterstallig onderhoud. Hij was daarom maar wát blij dat de Landschapswacht deze winter een deel van de elzenhagen gaat afzetten, zodat de noodzakelijke verjonging optreedt en de elzen weer kunnen uitlopen. Het beoogde beheer wordt hiermee uitgevoerd.

Dertigduizend elzen zijn door de boer aangeplant in de jaren tachtig.

2 Een dubbele houtwal in Vollenhove

Een gezonde, goed onderhouden houtwal herbergt een gigantische hoeveelheid leven.

Tussen Vollenhove en SintJansklooster ligt een zeer verrassend stukje Overijssels landschap, 'Bergkamp' geheten, wat duidt op een verhoging in het landschap. In 1900 was het hier bezaaid met houtwallen. Verrassend genoeg is daarvan nog een behoorlijk aantal overgebleven. Helemaal bijzonder is de dubbele houtwal die de Landschapswacht hier aantroef aan de Bergkampenweg. Deze waardevolle houtwal kampt weliswaar met zwaar achterstallig onderhoud, maar met een her-

stelingreep kan en zal dit verholpen worden. Boeren waren vroeger verenigd in zogenaamde boerenmarken. Een dubbele houtwal ver raadt vaak de plek waar een grens liep tussen twee boerenmarken. Deze markgrenzen zijn al in de vroege middeleeuwen ontstaan (ze zijn dus ouder dan het kadaster) en zijn nog steeds zichtbaar op de plekken waar dubbele houtwallen te vinden zijn. De dubbele houtwal omvatte een boerendorp met zijn essen, weilanden en uitgestrekte heidevelden die

de markgenoten in gezamenlijk bezit hadden. Kortom: een bijzonder verhaal achter een bijzonder en zeldzaam geworden landschapselement.

Níet terug naar de kleinschaligheid van vroeger

Deltaplan herstelt fouten uit het verleden

Door de ruilverkaveling en de eenzijdige nadruk op schaalvergroting en verhoging van de productie, zijn een aantal eeuwigheidswaarden op grove wijze veronachtzaamd. Zonder een uitputtende lijst te geven toch een kleine opsomming:

- ▶ Er zijn meer dan 600.000 banen verdwenen uit de directe sector van boeren en landarbeiders. Dit proces gaat nog altijd door, met tien boeren per dag die hun bedrijf staken.
- ▶ De bodem is door overbewerking gedemineriseerd, waardoor in ons voedsel steeds meer mineralen ontbreken die wij dan weer kunstmatig tot ons moeten nemen.
- ▶ Door de monocultuur is niet alleen de gezondheid van ons vee aangetast, maar ook van onze wilde dieren, die steeds meer medicinale planten in hun leefgebied niet meer kunnen vinden.
- ▶ De biodiversiteit is gigantisch afgenomen. Niet alleen in aantallen soorten, maar ook in aantallen per soort.

Bij lezingen en voorlichtingsbijeenkomsten in het land over het Deltaplan voor het landschap wordt vaak de angst geuit – vooral door boeren en hun organisaties – dat het Deltaplan haaks staat op de grootschaligheid van de moderne landbouw. Ook landschap-geïnteresseerden uit hun twijfels. Volgens hen grijpt het Deltaplan te zeer terug op het oude landschap, dat door zijn kleinschaligheid niet in de moderne tijd past. Er zijn zelfs mensen, zoals op het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, die zeggen huiduitslag te krijgen van plannen die het landschap weer mooi maken. Ze zeggen zich gelukkig te prijzen bij de gedachte dat de stem des volks gelukkig niet gehoord wordt bij de inrichting van ons landschap. Anders zou dat landschap aan kneuterige gezelligheid ten ondergaan.

- ▶ Er heeft een grote aderlating van onze cultuurgeschiedenis en agrarische kennis plaatsgevonden.
- ▶ Gewassen en veerassen zijn verarmd.
- ▶ De bodem heeft last van droogte in de zomer, en van onvoldoende waterbergend vermogen in de herfst, winter en het voorjaar.
- ▶ Het grond- en oppervlaktewater is vervuild.
- ▶ Er wordt een diereigenheid-ontkennende bedrijfsvoering gevoerd, die voorbij gaat aan graas-, scharrel- en wroetgedrag van runderen, kippen en varkens, nog los van behoefte aan dartelen, buitenlucht en zonnebaden.
- ▶ Tenslotte zijn saaiheid, leegheid en lelijkheid, perioden met overschotten, massaruimingen, gesleep met tal van voeders, half- en eindproducten nog niet eens genoemd.

Naoorlogse hongerdreiging

Veel van bovengenoemde keerzijden van onze gemoderniseerde landbouw worden goedgepraat met het na de oorlog gevoelde belang nooit meer honger te hoeven leiden. Overigens waren de vooroorlogse boeren heel wel in staat de natie te voeden. Daarnaast wordt als vergoelijking aangevoerd dat de naoorlogse groei van de bevolking een schaalvergroting en verhoogde productie nodig maakte. Het afscheid nemen van de oude landschappen verliep in die tijd makkelijker omdat na de oorlog niemand meer aan het verleden herinnerd wilde worden. En last but not least waren machines en kunstmest nieuwe hulpmiddelen die schaalvergroting afdwongen. De internationale handel zette daarbij onze overwegend kleine boerenbedrijfjes in de schaduw van de veel grotere bedrijven in de ons omringende landen.

Van kleinschalig naar grootschalig

Ook al was het Nederlandse landschap uiterst gevarieerd en kleinschalig, ook onze buurlanden België, Duitsland, Groot-Brittannië en Frankrijk hadden uitgestrekte klein-

schalige landschappen. Daar werd, op wat ruilverkavelingachtige pogingen na, de modernisering van het boerenland aan de boeren zelf overgelaten. Het gevolg was een geleidelijke transformatie naar een schaalgrootte die beter paste bij een moderne agrarische bedrijfsvoering. Het resultaat was een organische verandering van het landschap. Weiden en akkers werden geleidelijk groter binnen bestaande en dus gehandhaafde perceelsscheidingen, alleen in een ruimer verband. Het Nederlandse landschap werd echter niet langer door boerenhandelen bepaald, maar door landmeters en door ingenieurs achter tekentafels in plaats van op de keukentafel van de individuele boer.

Deltaplan geeft landschap terug aan de boer

Ons land zou snel de beoogde schaalvergroting hebben bereikt, door na de oorlog warm te saneren en 50 of 75% van de boeren uit te kopen en het land aan de

overgebleven boeren te geven. En door de overgebleven boeren zelf de afweging te laten maken wat te rooien, te draineren en recht te trekken, had hun eigen koele berekening de toon gezet, welke investering opwoog tegen welk landbouwkundig profijt. Ons landschap zou geleidelijk zijn getransformeerd en niet rigoureuus op de schop genomen zijn. Welnu, het Deltaplan legt de zorg voor het landschap weer terug op de keukentafel van de boer zelf. Op verzoek van de samenleving maakt hij het landschap, waarvoor wij hem betalen. In de praktijk zal dat betekenen dat de schaal van het landschap niet kleiner wordt, misschien zelfs hier en daar groter. Maar waar nu prikkeldraad staat of een uitgekleden sloot stroomt, komt iets moois. Iets dat het landschap zijn gezicht teruggeeft en dieren en planten een thuis biedt. Ons recreanten geeft het de rijkdom van een land dat niet in een mensenleven verkend kan worden. En de boer heeft er, in de onzekere en snel veranderende markt, een extra inkomstenbron bij die gegarandeerd is.

Veel kleine percelen zoals je nu ziet in de Zuid-Limburgse heuvels: kaal en levenloos afgeperkt met prikkeldraad.

Geschiedenis Die van teloorgang | **Recreatie** armoedig gevoel | **Biodiversiteit** Laag

Het Deltaplan is uitgevoerd (computeranimatie). Resultaat: grotere percelen, 'aangekleed' op de randen. Zo zou het geweest kunnen zijn als niet de ruilverkaveling, maar de boeren het heft in eigen hand hadden gehad.

Geschiedenis 'on-going' | **Recreatie** Je waant je in het buitenland | **Biodiversiteit** Hoog

Nu is het vroeger van onze kinderen

Op verjaardagsfeestjes in mijn jeugd hoorde ik de volwassenen om mij heen vaak zeggen: 'Vroeger was alles beter.' Mensen waren, zo herinner ik mij, in die dagen niet bepaald aanhangers van het vooruitgangdenken. Tegenover nieuwe vindingen voor in en rond het huis legden ze een gezonde dosis scepsis aan de dag. Het beroep van vertegenwoordiger was toen nog een hele klus. Ik zie mijn vader en moeder nog aan de keukentafel zitten met de verkoper van de eerste mixer-keukenhulp en de eerste tv, die wel leek op de poppenkast van Jan Klaassen en Katrijn.

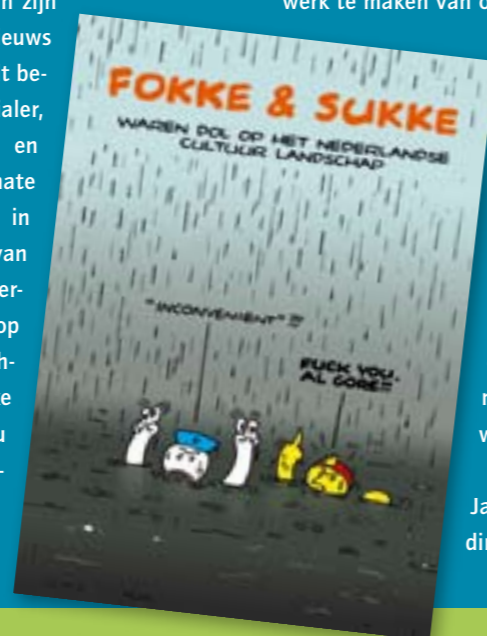
Vroeger was alles beter, degelijker, leuker, knusser en wist iedereen wat waarden en normen waren. Kom daar nu eens om. Als het nog gezegd wordt, dan is het voornamelijk door ouden van dagen, ergens op een bankje met uitzicht op de voorbijrazende tijd. Of, zoals laatst, een boer op tv die zonder blikken of blozen beweerde dat het boerenbestaan vroeger een stuk leuker was. 'Je zag elkaar bij alles, bij de paardenmarkt, bij het hooien op het land, bij het melken – noem maar op. Tegenwoordig doe je alles alleen. Het is een eenzaam beroep geworden.'

En onze premier riep laatst dat we weer trots op onszelf moesten zijn. En die VOC-

mentaliteit, dat over grenzen heen kijken, die moesten we terug zien te krijgen.

Tegenover de nostalgische 'keuvelarij' staat het geloof in de vooruitgang dat zich tegen het verleden afzet en predikt dat alles en iedereen vroeger achterlijker was of tenminste slechter af is dan nu. Dat zou overigens tegelijkertijd impliceren dat onze kinderen en kleinkinderen met deernis in de ogen zullen terugblikken op onze tijd. Ons leven, met al z'n tegen- en voor- spoed, die is namelijk tijdloos. Maar nee, vertelt ons de wetenschapsjournalist Simon Rozendaal in zijn

Grote Goed Nieuws Boek. 'Alles wordt beter, schoner, socialer, vredelievender en gezonder, naarmate wij ons begeven in de richting van waar de felbegeerde toekomst op ons ligt te wachten. Een heerlijke gedachte, vindt u ook niet?' Aanhangers van onze Simon heb-

ons daarvoor niet meer dan tien jaar, willen we de grootste rampen nog kunnen afwenden... Met mijn kennis over democratieën en hun burgers denk ik: dat gaat niet lukken. Laat de technologie ons maar redden. En rap, want de tijd dringt!

Jaap Dirkmaat,
directeur

ben bij alles hun hoop gevestigd op de technologische ontwikkeling. Diezelfde ontwikkeling die alle problemen van nu juist veroorzaakt, moet, hoe ironisch ook, tevens voor oplossingen zorgen, die overigens ieder voor zich weer nieuwe problemen veroorzaken, et cetera, et cetera!

U dacht het natuurlijk al: die Dirkmaat is een grote romanticus, die dweept met het verleden en nostalgische gevoelens koestert ten aanzien van het verleden. En dat is ook zo, maar toen hoorde ik Ban Ki-moon, de secretaris-generaal van de Verenigde Naties. Hij riep de regeringsleiders van alle volkeren op onze planeet op dringend werk te maken van ons CO₂-beleid. Hij gaf

ons daarvoor niet meer dan tien jaar, willen we de grootste rampen nog kunnen afwenden... Met mijn kennis over democratieën en hun burgers denk ik: dat gaat niet lukken. Laat de technologie ons maar redden. En rap, want de tijd dringt!

Jaap Dirkmaat,
directeur

Overall in Nederland vind je ze nog: streekbepalende boerderijen. Soms eigenwijs afgezet tegen wat de burens hebben, net iets anders. Handig ook, want zolang niet iedereen elkaar gaat nadoen, weet je tenminste waar je bent.

Zo bouwde men in West-Friesland (in de kop

van Noord-Holland) stolpboerderijen. Op afstand in het vlakke land tonen ze zich als piramideachtige bouwwerken, met lage gevels, hoge puntaken, deels met riet, deels met pannen. Vlak landschap geeft ver zicht, maar om het te begrijpen zou je willen uitstijgen boven de vlakheid. Tussen Schagerbrug en St. Maartensbrug, boven een vaart, is een brug gebouwd. Niet een gewone rechtoe-rechtaan brug, nee een voetgangersbrug in de vorm van een opengewerkt gebinte van een heuse stolpboerderij. Het geraamte van staketsels wekt al van verre de aandacht.

Hoe kan het ook anders in het vlakke landschap. Je denkt wat is dat? Restaureren ze daar een oude boerderij, gaan ze er een afbreken? Maar nee, eenmaal ter plaatse blijkt wat het is: een brug en een uitzichtpunt. Zeer educatief, steekeigenwijs, verrassend. Een verrijking van het landschap!

Mooi gebouwd

VNC te gast in Tweede Kamer

Foto: Egbert Jaap Mooiweer

Ook al mag het landschap zich verheugen op meer belangstelling van de kant van de politiek, toch werd de agenda van veel Kamerfracties gedomineerd door de perikelen rondom het ontslagrecht en de herziening van het belastingstelsel. Daardoor ontbraken nog al wat Kamerleden. Enkele fracties lieten het zelfs geheel afweten. CDA, SP, PvdA en VVD waren wel aanwezig.

In het vorige nummer van Landschappelijk werd al aangegeven dat de minister proefgebieden gaat instellen waar met het Deltaplan kan worden geëxperimenteerd. Daarbij zal samenwerking tussen overheden en bedrijfsleven nodig zijn om van het Deltaplan voor het landschap een succes te maken. Nieuwe creatieve allianties zullen de huidige impasse moeten doorbreken. Een onafhankelijke commissie die de regering en de Tweede Kamer over lening- en financieringsvormen adviseert, is daarom noodzakelijk. De Tweede Kamer heeft hierover op 1 november 2007 een motie aangenomen.

De voorzitter, Annie Schreijer-Pierik (CDA), complimenteerde Jaap Dirkmaat met zijn heldere uiteenzetting en boodschap aan de Kamerleden en deelde zijn zorg over de sluipende teloorgang van het Nederlandse landschap. Echter, Dirkmaats verhaal bood ook perspectief. Het bevatte veel oplossingsgerichte voorstellen, die allemaal beoogden af te rekenen met al die 'faalfactoren' in het huidige landschapsbeleid, zoals het gebrek aan marktconforme en duurzame betalingen en het te veelvuldig achteraf wijzigen van spelregels. Een analyse die kon rekenen op brede (h)erkenning en sympathie vanuit de Kamer.

In zijn inleiding nam Dirkmaat de Kamerleden mee door ons land. Een land dat niet door God geschapen is, maar door de Nederlanders. Het land van Hansje Brinker met z'n vingertje in de dijk. Het land van molens, terpen, streekeigen boerderijen. Ook het land van eeuwenoude unieke landschapspatronen die de streken vroeger elk een eigen karakter gaven, maar die helaas in slechts enkele decennia verdwenen zijn; met het gevolg dat de laatste restjes landschap opgeborgen liggen in reservaten en dat een nieuwe generatie Nederlanders opgroeit in een land waarin zakelijkheid, eenvormigheid, verrommeling en gebrek aan respect voor de eigen geschiedenis de boventoon voeren. Confronterend waren de foto's van wegwijnende en uitstervende landschappen, ineens stortende landschapselementen en vervlakking van hele regio's.

Maar is het écht zó ernstig? Wordt het niet allemaal veel te zwart-wit voorgesteld? Is het zó simpel om Nederland weer mooi te maken? Dat waren enkele vragen van Kamerleden. Foto's van hersteloperaties wekten beroering en hoop. Zoals bijvoorbeeld de foto's van het herstel van de eerste elzensingels in Staphorst (in het voorjaar van 2007), die een jaar eerder nog in groten getale werden gerooid. En de foto's van de recente hersteloperaties in de Maasheggen, waarbij eeuwenoude vlechttechnieken weer in ere hersteld worden en de streek massaal uitloopt om de nationale competitie heggenvlechten bij te wonen.

Heel Nederland staat tegenwoordig op zijn kop wanneer de Anne Frank-boom gekapt dreigt te worden. Zelfs de rechterlijke macht

Op woensdag 21 november 2007 was de Vereniging Nederlands Cultuurlandschap te gast bij de vaste Kamercommissie van de ministeries van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit en Volkshuisvesting, Ruimtelijke ordening en Milieu. Aanleiding vormden de ontwikkelingen rondom het Deltaplan voor het landschap en het project Landschapswacht. Op 1 november is in de Tweede Kamer een motie aangenomen. Hierin wordt de regering verzocht om, in samenwerking met de opstellers van het Deltaplan, een onafhankelijke commissie in te stellen die de overheid van advies dient over mogelijke financieringsvormen met behulp waarvan het Deltaplan voor het landschap ten uitvoer gebracht kan worden. In de Groen van Prinstererzaal van het Tweede Kamergebouw kregen de Kamerleden een presentatie over het Deltaplan van het Landschap.

rukt uit om de boom ter plekke te observeren, omdat hij cultuurhistorisch erfgoed is en bijdraagt aan de Nederlandse identiteit. Dat is wel eens anders geweest! (Ter vergelijking: in Staphorst zijn in de laatste ruilverkaveling meer dan driehonderd overtredingen begaan, die met slechts één rechterlijke uitspraak zijn geseponeerd.)

Anderzijds echter worden – ook nu nog! – in de Achterhoek monumentale kilometerslange eikenlanen gerooid omwille van de verkeersveiligheid. In het belang van automobilisten moet er langs de tachtig-kilometerwegen een obstakelvrije zone met een breedte van maar liefst viereenhalve meter komen.

De ontroerende en vaak verbazingwekkende verhalen over ongeschonden 'referentielandschappen' vormen een krachtige inspiratiebron voor nieuwe ontwerpen. Ze vertellen over de ontstaansgeschiedenis van deze landschappen. De durf en vindingrijkheid waarvan ze getuigen, motiveren mensen uit allerlei geledingen om zelf aan de slag te gaan. Ook volksvertegenwoordigers. In zijn presentatie reikte Dirkmaat hiertoe tal van praktische handvatten aan, zoals informatie over mogelijke financieringsconstructies en over manieren waarop men de ontwikkelingen in het buitengebied kan benutten ten behoeve van landschapskwaliteit. De aanwezige Kamerleden stelden kritische en informatieve vragen ten aanzien van landbouw en natuur en benadrukten nogmaals dat zij hechten aan interdepartementale samenwerking op dit gebied.

Gezien de gretige aftrek die het boek Nederland weer mooi vindt, mogen we aannemen dat de Kamer deze ontwikkelingen zal blijven volgen.

Openingstijden rond Kerstmis

- * **zondag 23 december 2007: open**
- * **woensdag 26 december 2007: gesloten!**
- * **zondag 30 december 2007: open**
- * **woensdag 2 januari 2008: open**

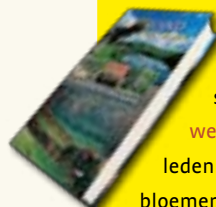
Vrijwilligerswerk bij VNC!

Voor de werkzaamheden van de Vereniging Nederlands Cultuurlandschap zijn vrijwilligers onmisbaar! Bijvoorbeeld in ons Informatiecentrum. Lijkt het je interessant om bezoekers van ons Informatiecentrum rond te leiden en ze wegwijs te maken in ons Deltaplan? Vind je het leuk om ze wetenswaardigheden te vertellen bij het 'Madurodam van het landschap'? Wil je hun verwonderde blikken zien als ze oog in oog komen te staan met de dassen in het Informatiecentrum? Neem dan snel contact met ons op, want we kunnen je hulp goed gebruiken! Bel (024) 684 22 94 of stuur een mailtje naar vteplate@nederlandscultuurlandschap.nl.

Kerstactie 2007

December is traditiegetrouw de maand van onze kerstactie. Let op: volgende week valt de Kerstactie bij u in de bus. Dit keer zal uw gift gebruikt worden ter ondersteuning van twee lokale landschapsherstelinitiatieven, zodat Nederland op deze plekken het komende jaar daadwerkelijk 'weer mooi' wordt. Alvast bedankt voor uw bijdrage!

Help de Vereniging Nederlands Cultuurlandschap en werf een nieuw lid!

Om ons werk nog beter te doen, zijn nieuwe leden nodig. U kunt ons daarbij helpen! Eenvoudig, door in uw eigen omgeving leden voor ons te zoeken. Om het werven te vergemakkelijken kunt u potentiële leden een speciaal aanbod doen: als ze lid worden voor minimaal 25 euro per jaar, ontvangen ze het boek **Nederland weer mooi** als welkomstgeschenk. Natuurlijk worden ook uw inspanningen beloond: indien u drie of meer leden werft, ontvangt u het boek **Lekker Landschap**; een beschrijving van vele lekkere eetbare planten, bloemen, bessen, noten en paddenstoelen, met verrukkelijke recepten die de lezer ertoe uitnodigen de deur uit te gaan, op zoek naar al dat lekkers in ons landschap.

Mijn eigen gegevens zijn:

naam

adres

pc + plaats

telefoon

e-mail

De gegevens van het nieuwe lid zijn:

Het nieuwe lid betaalt de contributie met de acceptgiro die samen met het welkomstgeschenk wordt verstuurd. U kunt bovenstaande gegevens invullen, uitknippen en in een envelop sturen naar Vereniging Nederlands Cultuurlandschap, Antwoordnummer 2501, 6573 ZX Beek-Ubbergen (postzegel mag, maar hoeft niet).